

LINDESNES KOMMUNE

RÅDMANNSKONTORET

Vår ref:
TEI- -6735/06

Deres ref:

Dato:
27.09.2006

Kommunal og REgionaldepartementet

Postboks 8112 Dep.
0032 OSLO

**SÆRUTSKRIFT: HØRING NOU 2006:7 - DET LOKALE FOLKESTYRET I
ENDRING.**

OM DELTAKING OG ENGASJEMENT I LOKALPOLITIKKEN

Vedlagt følger særutskrift fra Lindesnes Kommune.

Med hilsen

Turid Eikaas
saksbehandler

Postadr: Postboks 183, 4524 Sør Audnedal
E-post: tei@lindesnes.kommune.no
Int.adr: <http://www.lindesnes.kommune.no>

Postgiro: 0809 5638903
Bankgiro: 3138.07.00029
Org.nr: 00964966664

Tlf: 38 25 51 00
Fax: 38 25 51 01
Saksbeh: 38 25 50 84

LINDESNES KOMMUNE

Møtebok

Styre, råd, utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskap	06.09.06	081/06
Kommunestyre	21.09.06	066/06
Sbh:Richard Fjelldal, Tlf: 38 25 50 93	Ark:	06/01246 - 5926/06

HØRING NOU 2006:7 - DET LOKALE FOLKESTYRET I ENDRING.

OM DELTAKING OG ENGASJEMENT I LOKALPOLITIKKEN

Vedlagte dokumenter:

Andre dokumenter:

S HØRING NOU 2006:7 - DET LOKALE FOLKESTYRET I ENDRING. 28.08.2006
OM DELTAKING OG ENGASJEMENT I LOKALPOLITIKKEN

Saksfremstilling:

Lindesnesregionen har hatt et utvalg som har utarbeidet forslag til uttalelse i saken.

Utvalget har bestått av

TØNNES SELAND, AUDNEDAL KOMMUNE (EVA TOVE FUGLESTVEIT)

JAN HARALD LOHNE, LINDESNES KOMMUNE

FINN SKULAND, MARNARDAL KOMMUNE

JØRGEN ÅSLAND, ASERAL KOMMUNE

ASE LILL KIMESTAD, MANDAL KOMMUNE

1. Bakgrunn:

Dette er 2. delutredning fra Lokaldemokratikommisjonen.

Sentrale tema i den foreliggende 2. delutredning er:

- Valgdeltakelsen ved lokalvalg. Kommisjonen omtaler den fallende valgdeltakelsen ved lokalvalg og vurderer hva denne utviklingen betyr for lokaldemokratiet.
- Ulike tiltak for å få opp valgdeltakelsen ved lokalvalg.
- Situasjonen for de politiske partiene i lokalpolitikken.
- Rekruttering og representativitet i lokalpolitikken.
- Ulike deltakelsesformer utenom det representative lokaldemokratiet.
- Kommunal organisering og lokaldemokrati.
- Frivillige organisasjoner og lokaldemokratiet.

Lindesnesregionen har hatt et utvalg som har arbeidet med en høringsuttalelse, se nedenfor under pkt. 3.

Høringsfristen er 1. oktober.

2. Vurdering:

Lokaldemokratikommisjonen har vurdert flere tema innen sektorene

- Situasjonen for det representative demokrati
- Alternative deltakelseskanaler og lokaldemokrati
- Kommunal organisering, selskapsdanning og frivillige organisasjoner.

2.1 Situasjonen for det representative lokaldemokratiet

Valgdeltagelsen:

Er gjennomgående lavere for kommunevalg enn for stortingsvalg. Redusert fra 81% i 1963 til 59% i 2003.

Kommisjonen tar til orde for forbedringer i de administrative prosedyrene, bedre informasjon om adgangen til å stemme blankt, bedret tilgjengelighet i valglokalene, og utvikling av elektroniske valgløsninger.

Kommisjonen går ikke inn for stemmeplikt, eller for premiering for deltakelse i valget.

Flertallet går inn for felles valgdag for kommune- og fylkestingsvalg.

Et mindretall går inn for felles valgdag for stortings-, fylkestings- og kommunevalg.

Et annet mindretall går inn for felles valgdag for stortings- og fylkes/regionalvalg.

Flertallet går inn for å beholde stemmerettsalderen 18 år.

Mindretallet går inn for 16 år ved lokalvalg.

Parti, rekruttering og representativitet:

Partiene er de viktigste aktørene i lokaldemokratiet. På mange vis sliter partiene på lokalplanet. Det er et ideal at folkevalget organer skal være sosialt representative, men fortsatt skjevheter her. I 40% av kommunene stilles det lokale lister.

Kommisjonen utfordrer partiene til å ta et større ansvar for å engasjere innbyggerne i partiarbeid.

Et mindretall foreslår skattefradrag for partikontingent.

Et annet mindretall foreslår nedsatt en arbeidsgruppe for å motvirke fallende medlemstall i partier.

Flertallet forslår å beholde dagens regler for å stille liste, men med en ordning at lokale lister som ikke blir representert i kommunestyret da de stilte liste, kan stille liste ved neste valg uten krav til underskrifter.

Mindretallet foreslår at kravet til underskrifter for å stille liste reduseres fra 2% til 1% av de stemmeberettigede.

Kommisjonen er skeptisk til utvikling mot færre offentlige verv og gjennomgående representasjon. Kommisjonen advarer mot utviklingen.

Kommisjonen mener at det er viktig at det legges til rette for at alle kan delta i politisk arbeid. Honorarsatser, utgiftsdekning, møtegodtgjørelse, tappt arbeidsfortjeneste. *Et mindretall* uttrykker bekymring over at selvstendig næringsdrivende ofte kommer dårlig ut mht tappt arbeidsfortjeneste.

2.2 Alternative deltakelseskanaler og lokaldemokrati

Folkeavstemminger:

Flertallet ser på det representative demokratiet som fundamentet for det lokale folkestyret. Bindende folkeavstemminger/folkeinitiativ vil representere et brudd med dette prinsippet, og gjøre det vanskeligere å utforme en helhetlig lokalpolitikk. Flertallet mener at den eksisterende ordningen med rådgivende folkeavstemminger fungerer tilfredsstillende og gir kommunene fleksibilitet med hensyn til å gjennomføre folkeavstemminger. Flertallet går heller ikke inn for en ordning der mindretallet i kommunestyrene/fylkestingene får anledning til å kreve folkeavstemming i saker som disse organene behandler.

Mindretallet mener det er behov for lovregulering på dette feltet. Disse medlemmene mener det ofte kommer opp saker som kommunestyrene/fylkestingene kan ha problem med å avgjøre og ta ansvar for.

Initiativretten (kommunelovens § 39a):

Kommisjonen understreker at initiativretten er en ny og viktig kanal også for de unge. Det er ikke et krav i loven om at de som eventuelt står bak et initiativ har stemmerett. Det betyr at også personer under 18 år kan fremme forslag. Kommisjonen mener at det ikke bør innføres høyere terskler for innbyggerinitiativ enn det som gjelder i dag.

Ny teknologi og lokaldemokrati:

Kommisjonen peker her på flere forhold der ny teknologi kan fremme lokaldemokrati.

Lokale demokratiltak:

Kommisjonen signaliserer enkelte prinsipper som bør bli lagt til grunn når innbyggerene blir trukket inn i den politiske prosessen: 1. Bør ikke innføre tiltak som rokker ved kommunestyrets politiske autoritet. Det skal ikke være tvil om at det er de folkevalgte oppgave å gjøre politiske prioriteringer. 2. Viktig å ha fokus på tiltak som får i tale de som har vanskeligheter med å bli hørt i demokratiske prosesser, og ikke nødvendigvis de som roper høyest.

3. Kommunen må ha tenkt gjennom at det å høre innbyggerene også krever at det blir gitt tilbakemelding.

Kommisjonen ser på deltakelsen blant de unge som en spesiell utfordring:

- Ungdomsråd, bør formalisere dette i større grad enn hva som er tilfelle i dag.
- Ikke noe til hinder i lovverket for å velge ungdom under 18 år som medlemmer av kommunale nemnder og utvalg.
- Skolen bør ta større ansvar for demokratiopplæringen blant de unge.
- Innbyggerinitiativordningen som en viktig ny kanal for politisk deltakelse også for de unge.

Brukermedvirkning:

Brukerdemokratiske virkemidler kan være et viktig element for at det lille demokratiet skal fungere.

Kommisjonen vil understreke lokalpolitikernes ombudsrolle. Det er viktig at innbyggerene som brukere av kommunale tjenester får anledning til å gi uttrykk for sin mening om kommunens tjenesteproduksjon til de folkevalgte.

Kommisjonen ser at ulike former for brukerdemokrati kan komme på tvers av det tradisjonelle representative demokratiet.

Både eldrerådet og en representasjonsordning for funksjonshemmede er lovfestede organ.

Flertallet mener at det må være opp til kommunene selv om de ønsker å etablere slike råd. De foreslår dermed at disse ikke lenger blir lovfestede.

Et mindretall deler flertallets syn når det gjelder eldreråd, men vil framdeles at en egen representasjonsordning for de funksjonshemmede skal være lovfestet.

Et annet mindretall støtter ikke forslaget om å avvikle eldreråd og en egen representasjonsordning for funksjonshemmede som lovfestede organ.

Fylkeseldrerådet i Vest-Agder mener at eldrerådernes status ikke må svekkes.

Kommisjonen har ikke behandlet lojalitetsplikt og yringsfrihet for ansatte.

2.3 Kommunal organisering, selskapsdanning og frivillige organisasjoner.

Direkte ordførervalg:

Flertallet er positiv til ordningen og ønsker at kommunene selv kan velge om de vil ha direktevalg av ordfører eller ikke. De mener likevel at det er en forutsetning for ordningen at den direktevalgte ordføreren blir tildelt mer myndighet enn det han har i dag.

Et mindretall er også positiv til direktevalg av ordfører, men at det skal være opp til kommunene selv å avgjøre hvor stor myndighet den enkelte ordfører skal få.

Et annet mindretall er prinsipielt motstander av direktevalgt ordfører. Disse medlemmene mener at en ordning med direktevalgt ordfører vil ytterligere utydeliggjøre ansvarsforholdene i lokalpolitikken. Direkte ordførervalg fører til stort personfokus, maktkonsentrasjon og svekker det representative demokratiet og partiene/de lokale listenes rolle.

Kommunal selskapsdanning:

Kommisjonen mener at det er viktig at kommunene har frihet i spørsmålet om kommunal organisering og at dette også omfatter ulike kommunale selskapsformer.

Et mindretall vurderer den kommunale selskapsdanningen som problematisk sett i forhold til de demokratiske prosessene. Den økte bruken svekker den politiske styringen og kontrollen og fører til økt fragmentering, utydeliggjøring av ansvar og unødvendig byråkratisering.

Kommisjonen mener det knytter seg utfordringer til den store veksten i fristilte selskap.

Kommisjonen ønsker å få kartlagt hva slags ansvar og myndighet kommunene og lokalpolitikkerne etter hvert står tilbake med, og hvordan lokalpolitikkerne selv opplever situasjonen.

Kommisjonen er opptatt av at kommunene tar rollen sin som eier på alvor, når man først har valgt å ta i bruk ulike selskapsformer.

Frivillige organisasjoner:

Kommisjonen slutter seg til en løsning der kommunene i større grad fordeler statlige midler.

Kommisjonen mener at det i stor grad må være opp til kommunene å vurdere hvordan de skal trekke veksler på lokale organisasjoner i utviklingen av lokaldemokratiet, og er opptatt av at kommuner som vektlegger samhandling med frivillige organisasjoner, har en bevisst politikk på hvordan dette forholdet skal organiseres og formaliseres.

3. Utvalget i Lindesnesregionen:

Lindesnesregionen nedsatte et utvalg til å komme med forslag til høringsuttalelse. Uttalelsen er enstemmig. Fra Lindesnes Kommune deltok Jan Harald Lohne.

Det er avgjørende for den lokalpolitiske aktivitet, og for å få troverdighet blant befolkningen med økt interesse og engasjement, at kommunene gis reell avgjørelsesmyndighet og handlingsrom, både økonomisk og formelt.

- Elektroniske hjelpemidler må tas i bruk ved valg, slik at velgere får flere muligheter til å avgi stemme, f. eks ved å kunne stemme hjemmefra eller v.h.a. sms eller lignende. Dette kan være med på å øke valgdeltakelsen.
- Valgdagen for kommunevalg må ikke være sammen med stortingsvalg, men sammen med regionvalg.
- Ved alle valg må det være mulig å stemme blankt.
- Ved lokalvalg må det fortsatt være mulig for velgerne å kunne påvirke personvalget i stor grad, ved kumulering mv. på listene.
- Stemmerettsalderen, og valgbarhetsalderen ved lokalvalg bør være 16 år.
- Kravet til underskrifter for å kunne stille lokal liste bør reduseres fra 2% til 1%. Lister som ikke blir representert i kommunestyret, bør kunne stille liste neste gang uten krav til underskrifter.
- Lovgivningen bør åpne for utstrakt adgang for kommunestyrene til selv å kunne avgjøre forhold omkring den kommunale organiseringen, så som
  - direkte ordførervalg
  - utvidet myndighet til ordfører
  - direkte valg på ordfører og varaordfører samlet (som ikke nødvendigvis behøver å komme fra samme parti)
- Ordføreren bør normalt være på full tid, men kommunestyrene må selv kunne bestemme omfanget.
- Det må være reell dekning av utgifter og for tapt arbeidsfortjeneste ved politisk virksomhet.
- Politikernes rolle må ikke bare være å fatte beslutninger, men det må også legges til rette for politisk deltakelse i prosessene, så som ved utredninger og som premissleverandører. En bred politisk deltagelse må tilstrebes. Kommunene bør være tilbakeholdne med å bruke gjennomgående representasjon.
- Utstrakt bruk av selskapsorganisering av den kommunale virksomheten kan skape dilemmaer, bl.a i forhold til folkevalgt styring og kontroll. Imidlertid må ikke lovgivningen sette begrensninger i kommunenes muligheter for å benytte hensiktsmessige organisasjonsformer, herunder selskapsorganisering. Kommunestyrene må ha frihet til å

velge organisasjonsform, og må ha ansvaret for å ivareta kravene og behovene til folkevalgt styring og kontroll.

- Staten må bruke øremerkede tilskudd minst mulig og begrenset til situasjoner der det dreier seg om å bygge opp nye tilbud.
- Utvalget støtter reglene om innbyggerinitiativ. Kommunene må dessuten kunne benytte rådgivende folkeavstemminger.
- Brukermedvirkning er et viktig tiltak både for å sikre kvaliteten på den kommunale virksomheten og for å øke publikums interesse for lokalpolitisk virksomhet.
- Både eldrerådet og råd for funksjonshemmede bør være lovfestet.

Saksvurdering:

Jeg fremmer forslag i tråd med konklusjonene fra utvalget i Lindesnesregionen.

Rådmannens forslag til innstilling:

Lindesnes kommunestyre vil gi flg. uttalelse til NOU 2006:7 Det lokale folkestyret i endring:

Det er avgjørende for den lokalpolitiske aktivitet, og for å få troverdighet blant befolkningen med økt interesse og engasjement, at kommunene gis reell avgjørelsesmyndighet og handlingsrom, både økonomisk og formelt.

- 1) Elektroniske hjelpemidler må tas i bruk ved valg, slik at velgere får flere muligheter til å avgi stemme, f.eks ved å kunne stemme hjemmefra eller v.h.a sms eller lignende. Dette kan være med på å øke valgdeltakelsen.
- 2) Valgdagen for kommunevalg må ikke være sammen med stortingsvalg, men sammen med regionvalg.
- 3) Ved alle valg må det være mulig å stemme blankt.
- 4) Ved lokalvalg må det fortsatt være mulig for velgerne å kunne påvirke personvalget i stor grad, ved kumulering mv. på listene.
- 5) Stemmerettsalderen, og valgbarhetsalderen ved lokalvalg bør være 16 år.
- 6) Kravet til underskrifter for å kunne stille lokal liste bør reduseres fra 2% til 1%. Lister som ikke blir representert i kommunestyret, bør kunne stille liste neste gang uten krav til underskrifter.
- 7) Lovgivningen bør åpne for utstrakt adgang for kommunestyrene til selv å kunne avgjøre forhold omkring den kommunale organiseringen, så som
  - direkte ordførervalg
  - utvidet myndighet til ordfører
  - direkte valg på ordfører og varaordfører samlet (som ikke nødvendigvis behøver å komme fra samme parti)
- 8) Ordføreren bør normalt være på full tid, men kommunestyrene må selv kunne bestemme omfanget.
- 9) Det må være reell dekning av utgifter og for tapt arbeidsfortjeneste ved politisk virksomhet.
- 10) Politikernes rolle må ikke bare være å fatte beslutninger, men det må også legges til rette for politisk deltakelse i prosessene, så som ved utredninger og som premissleverandører. En bred politisk deltakelse må tilstrebes. Kommunene bør være tilbakeholdne med å bruke gjennomgående representasjon.
- 11) Utstrakt bruk av selskapsorganisering av den kommunale virksomheten kan skape dilemmaer, bl.a i forhold til folkevalgt styring og kontroll. Imidlertid må ikke

lovgivningen sette begrensninger i kommunenes muligheter for å benytte hensiktsmessige organisasjonsformer, herunder selskapsorganisering.

Kommunestyrene må ha frihet til å velge organisasjonsform, og må ha ansvaret for å ivareta kravene og behovene til folkevalgt styring og kontroll.

- 12) Staten må bruke øremerkede tilskudd minst mulig og begrenset til situasjoner der det dreier seg om å bygge opp nye tilbud.
- 13) Utvalget støtter reglene om innbyggerinitiativ. Kommunene må dessuten kunne benytte rådgivende folkeavstemninger.
- 14) Brukermedvirkning er et viktig tiltak både for å sikre kvaliteten på den kommunale virksomheten og for å øke publikums interesse for lokalpolitisk virksomhet.
- 15) Både eldrerådet og råd for funksjonshemmede bør være lovfestet.

Behandling i Formannskap - 06.09.2006:

Det ble foretatt delvis punktvis avstemning. Det ble foreslått at mv. i pkt 4 skulle strykes samt endring fra bør til må i Pkt 15

Punktene 1 – 5 enstemmig vedtatt. Pkt 6 falt 6 – 1 (Lohne). Punktene 7 – 9 enstemmig vedtatt. Siste setning i pkt 10 ble foreslått strøket, vedtatt 5 – 2 (Gilbertson, Lohne). Pkt 11 – 15 enstemmig vedtatt. Rådmannen foreslo, som nytt punkt: Kommunene som forvaltningsnivå bør grunnlovsfestes og få selvstendig beskatningsrett. Dette vil styrke sektoren generelt og gjøre den til en mer likeverdig partner med staten innen konsultasjonsordningen.

Vedtak i Formannskap - 06.09.2006:

Det er avgjørende for den lokalpolitiske aktivitet, og for å få troverdighet blant befolkningen med økt interesse og engasjement, at kommunene gis reell avgjørelsesmyndighet og handlingsrom, både økonomisk og formelt.

1. Elektroniske hjelpemidler må tas i bruk ved valg, slik at velgere får flere muligheter til å avgi stemme, f.eks ved å kunne stemme hjemmefra eller v.h.a sms eller lignende. Dette kan være med på å øke valgdeltakelsen.
2. Valgdagen for kommunevalg må ikke være sammen med stortingsvalg, men sammen med regionvalg.
3. Ved alle valg må det være mulig å stemme blankt.
4. Ved lokalvalg må det fortsatt være mulig for velgerne å kunne påvirke personvalget i stor grad, ved kumulering mv. på listene.
5. Stemmerettsalderen, og valgbarhetsalderen ved lokalvalg bør være 16 år.
6. Lovgivningen bør åpne for utstrakt adgang for kommunestyrene til selv å kunne avgjøre forhold omkring den kommunale organiseringen, så som
  - direkte ordførervalg
  - utvidet myndighet til ordfører
  - direkte valg på ordfører og varaordfører samlet (som ikke nødvendigvis behøver å komme fra samme parti)
7. Ordføreren bør normalt være på full tid, men kommunestyrene må selv kunne bestemme omfanget.
8. Det må være reell dekning av utgifter og for tapt arbeidsfortjeneste ved politisk virksomhet.
9. Politikernes rolle må ikke bare være å fatte beslutninger, men det må også legges til rette for politisk deltakelse i prosessene, så som ved utredninger og som

- premissleverandører. En bred politisk deltagelse må tilstrebes. Kommunene bør være tilbakeholdne med å bruke gjennomgående representasjon.
10. Utstrakt bruk av selskapsorganisering av den kommunale virksomheten kan skape dilemmaer, bl.a i forhold til folkevalgt styring og kontroll. Imidlertid må ikke lovgivningen sette begrensninger i kommunenes muligheter for å benytte hensiktsmessige organisasjonsformer, herunder selskapsorganisering. Kommunestyrene må ha frihet til å velge organisasjonsform, og må ha ansvaret for å ivareta kravene og behovene til folkevalgt styring og kontroll.
  11. Staten må bruke øremerkede tilskudd minst mulig og begrenset til situasjoner der det dreier seg om å bygge opp nye tilbud.
  12. Utvalget støtter reglene om innbyggerinitiativ. Kommunene må dessuten kunne benytte rådgivende folkeavstemminger.
  13. Brukermedvirkning er et viktig tiltak både for å sikre kvaliteten på den kommunale virksomheten og for å øke publikums interesse for lokalpolitisk virksomhet.
  14. Både elderrådet og råd for funksjonshemmede bør være lovfestet.
  15. Kommunen som forvaltningsnivå bør grunnlovsfestes og få selvstendig beskatningsrett. Dette vil styrke sektoren generelt og gjøre den til en mer likeverdig partner med staten innen konsultasjonsordningen.

Behandling i Kommunestyre - 21.09.2006:

Det ble korrigert for feil i innstillingen i pkt 4, 9 og 14 samt i innledningen.

Vedtak i Kommunestyre - 21.09.2006:

Lindesnes kommunestyre vil gi flg. uttalelse til NOU 2006:7 Det lokale folkestyret i endring:

Det er avgjørende for den lokalpolitiske aktivitet, og for å få troverdighet blant befolkningen med økt interesse og engasjement, at kommunene gis reell avgjørelsesmyndighet og handlingsrom, både økonomisk og formelt.

1. Elektroniske hjelpemidler må tas i bruk ved valg, slik at velgere får flere muligheter til å avgi stemme, for eksempel ved å kunne stemme hjemmefra eller v.h.a sms eller lignende. Dette kan være med på å øke valgdeltakelsen.
2. Valgdagen for kommunevalg må ikke være sammen med stortingsvalg, men sammen med regionvalg.
3. Ved alle valg må det være mulig å stemme blankt.
4. Ved lokalvalg må det fortsatt være mulig for velgerne å kunne påvirke personvalget i stor grad, ved kumulering på listene.
5. Stemmerettsalderen, og valgbarhetsalderen ved lokalvalg bør være 16 år.
6. Lovgivningen bør åpne for utstrakt adgang for kommunestyrene til selv å kunne avgjøre forhold omkring den kommunale organiseringen, så som
  - a. direkte ordførervalg
  - b. utvidet myndighet til ordfører
  - c. direkte valg på ordfører og varaordfører samlet (som ikke nødvendigvis behøver å komme fra samme parti)
7. Ordføreren bør normalt være på full tid, men kommunestyrene må selv kunne bestemme omfanget.

8. Det må være reell dekning av utgifter og for tapt arbeidsfortjeneste ved politisk virksomhet.
9. Politikernes rolle må ikke bare være å fatte beslutninger, men det må også legges til rette for politisk deltakelse i prosessene, så som ved utredninger og som premissleverandører. En bred politisk deltagelse må tilstrebes.
10. Utstrakt bruk av selskapsorganisering av den kommunale virksomheten kan skape dilemmaer, bl.a i forhold til folkevalgt styring og kontroll. Imidlertid må ikke lovgivningen sette begrensninger i kommunenes muligheter for å benytte hensiktsmessige organisasjonsformer, herunder selskapsorganisering. Kommunestyrene må ha frihet til å velge organisasjonsform, og må ha ansvaret for å ivareta kravene og behovene til folkevalgt styring og kontroll.
11. Staten må bruke øremerkede tilskudd minst mulig og begrenset til situasjoner der det dreier seg om å bygge opp nye tilbud.
12. Utvalget støtter reglene om innbyggerinitiativ. Kommunene må dessuten kunne benytte rådgivende folkeavstemminger.
13. Brukermedvirkning er et viktig tiltak både for å sikre kvaliteten på den kommunale virksomheten og for å øke publikums interesse for lokalpolitisk virksomhet.
14. Både eldrerådet og råd for funksjonshemmede må være lovfestet.
15. Kommunen som forvaltningsnivå bør grunnlovsfestes og få selvstendig beskatningsrett. Dette vil styrke sektoren generelt og gjøre den til en mer likeverdig partner med staten innen konsultasjonsordningen.

Utskrift til: